

623 అత్యున్నత న్యాయస్థానాల నివేదికలు [1996] 2

S.C.R.

శ్వేతాంబర్ సంస్థానక్వాసి జైన్ సమితి మరియు ఇంకొకరు.
వర్యెస్

శ్రీ ఆర్.జె.ఐ.కాలేజ్, అగ్రా మరియు ఇతరులు, నిర్వహణకు అనుబంధ కమిటీ.

ఫిబ్రవరి 14, 1996

[కుల్చీప్ సింగ్ మరియు ఎస్.సగీర్ అహ్మద్ న్యాయమూర్తులు.]

భారత రాజ్యాంగం:

ఆర్టికల్ 226 - ట్రయల్ కోర్టులో పెండింగ్ లో ఉన్న సివిల్ దావా పరిధి - మధ్యంతర, ఇతర ఉత్తర్వులను జారీ చేయడం - రిట్ పిటిషన్ ద్వారా సవాలు చేయడం కుదరదు - హైకోర్టు రిట్ అధికార పరిధిలో తనను తాను అప్పిలేట్ లేదా రివిజనల్ కోర్టుగా మార్చుకుని సివిల్ కోర్టు మధ్యంతర/ఇతర ఉత్తర్వుల్లో జోక్యం చేసుకోకూడదు.

సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1908.

సెక్షన్ 9 - సూట్ - మధ్యంతర / ఇతర ఉత్తర్వులు జారీ చేయడం - ఉత్తర్వుల ద్వారా ప్రభావితమైన పక్షం అప్పీలు/రివిజన్ పరిష్కారాన్ని పొందవచ్చు కానీ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం రిట్ పిటిషన్ ద్వారా ఉత్తర్వులను సవాలు చేయకూడదు.

అగ్రాలోని ఆర్డే ఇంటర్ కళాశాల నిర్వహణకు గుర్తింపుకు సంబంధించి ఒకవైపు పిటిషనర్లు, మరోవైపు ప్రతివాదులు 1 మరియు 2 మధ్య తలెత్తిన వివాదంలో రెండవ పిటిషనర్లు సమర్పించిన పరిపాలనా విధానాన్ని కళాశాల మేనేజర్ గా గుర్తిస్తూ విద్యాశాఖ అధికారులు ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. మరియు తరువాత అప్పీలుదారులను కళాశాల నిర్వహణ మరియు బ్యాంకు ఖాతాలను నిర్వహించకుండా నిలిపివేసింది. ఈ ఉత్తర్వులను అప్పీలుదారు సివిల్ దావాలో సవాలు చేయగా, అగ్రాలోని మూడో అదనపు సివిల్ జడ్జి అప్పీలుదారుకు అనుకూలంగా మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. ఈ వ్యాజ్యంలో ప్రతివాది నెం.2 ఇంప్లీడ్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకోగా అది తిరస్కరించబడింది. మూడవ అదనపు సివిల్ జడ్జి జారీ చేసిన పైన పేర్కొన్న రెండు ఉత్తర్వులను సవాలు చేస్తూ ప్రతివాదులు నెం.1 మరియు 2 హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్ ను దాఖలు చేశారు మరియు ఫిర్యాదును రద్దు చేయాలని కోరారు. రిట్ పిటిషన్ ను పాక్షికంగా అంగీకరించిన

హైకోర్టు రెండు ఉత్తర్వులను కొట్టివేసింది. ఈ వ్యాజ్యంలో ప్రతివాదిగా చేర్చాలని ప్రతివాది నెం.2 చేసిన అభ్యర్థనను అంగీకరించి, కేసును మూడో అదనపు సివిల్ జడ్జి కాకుండా వేరే కోర్టుకు బదిలీ చేయాలని జిల్లా జడ్జిని ఆదేశించింది. నిషేధ పిటిషన్ పై తుది ఉత్తర్వులు వెలువడే వరకు ప్రతివాది నెం.2 కళాశాల మేనేజర్ గా పనిచేయడానికి హైకోర్టు అనుమతించింది. దీంతో అప్పీలుదారు అప్పీల్ దాఖలు చేశారు.

అప్పీలును అనుమతించిన ఈ కోర్టు.

తదనుగుణంగా: 1.1. హైకోర్టు పేటెంట్ తప్పిదానికి గురికావడమే కాకుండా రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం తన అధికార పరిధిని కూడా అధిగమించింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం హైకోర్టు అధికార పరిధి ప్రత్యేకాధికారాల జారీకే పరిమితం కానప్పటికీ, సాధారణ చట్టం కింద ఈ అసాధారణ అధికార పరిధిని సివిల్ కోర్టుగా మార్చడానికి హైకోర్టు అనుమతించడనే అభిప్రాయం వ్యక్తమవుతోంది. [627 - ఎఫ్]

1.2. ఒక దావా రెండు పక్షాల మధ్య పెండింగ్ లో ఉన్నప్పుడు, అప్పీలు లేదా సవరణ యొక్క పరిష్కారం అందుబాటులో ఉన్న ట్రయల్ కోర్టు జారీ చేసిన మధ్యంతర మరియు ఇతర ఉత్తర్వులను భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద రిట్ పిటిషన్ ద్వారా సవాలు చేయలేము. ఒక దావాను విచారించే అధికారం సివిల్ కోర్టుకు ఉన్నట్లయితే, హైకోర్టు తనను తాను అప్పీలేట్ లేదా రివిజనల్ కోర్టుగా మార్చజాలదు మరియు సివిల్ కోర్టు యొక్క మధ్యంతర / ఇతర ఉత్తర్వులలో జోక్యం చేసుకోజాలదు. మరే ఇతర ఫోరంలో చేయలేని పక్షాల మధ్య న్యాయం చేయడానికి రిట్ అధికార పరిధి ఉద్దేశించబడింది. [627 - G-H] "

సివిల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నెం.3368/1996.

అలహాబాద్ హై కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి C.M.W.P. 12511/1994లో ఉద్భవించినది.

అప్పీలుదారుల తరపున ఎ. కె. మెహతా, ప్రమోద్ స్వరూప్.

ప్రతివాదుల తరపున శ్రీమతి ఇందిరా జై సింగ్, సంజయ్ పారిఖ్ మరియు అజిత్ పుదుసేరి ఉన్నారు.

కులీప్ సింగ్ న్యాయమూర్తి ఈ కోర్టు తీర్పు వెలువరించారు.

ప్రత్యేక అనుమతి మంజూరు చేయబడింది.

శ్వేతాంబర్ స్థానక్వాసి జైన్ సమితి (సొసైటీ), ఇక్కడ అప్పీలులో పిటిషనర్ నెం.1, సొసైటీస్ రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం కింద రిజిస్టర్ చేయబడిన సొసైటీ. శ్రీ రత్నముని జైన్ ఇంటర్ కాలేజ్ (కళాశాల) అగ్రాతో సహా వివిధ విద్యా సంస్థలను స్థాపించి నిర్వహిస్తోందని సొసైటీ పేర్కొంది. కళాశాల నిర్వహణ హక్కును కోరుతూ రెండు ప్రత్యర్థి నిర్వహణ కమిటీల మధ్య దాఖలైన వ్యాజ్యానికి కొనసాగింపుగా ఈ అప్పీల్ దాఖలైంది.

గత పదేళ్లుగా ఇరువర్గాల మధ్య జరుగుతున్న వ్యాజ్యాల వివరాల్లోకి వెళ్లాలి అవసరం లేదు. ప్రతివాదులు 1 మరియు 2, ఇక్కడ అప్పీల్ లో, RMJ విద్య సొసైటీ (RMJ సొసైటీ) సెప్టెంబరు 10, 1991న సొసైటీస్ రిజిస్ట్రేషన్ యాక్ట్ కింద రిజిస్టర్ చేయబడిన ప్రత్యర్థి సొసైటీని పొందారని చెప్పడానికి సరిపోతుంది. సొసైటీ, RMJ సొసైటీ కళాశాల నిర్వహణ కోసం తమ ప్రత్యేక పథకాలను డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ఆఫ్ విద్య మరియు జిల్లా ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్, అగ్రాకు సమర్పించాయి. అప్పీలుదారు జూలై 1, 1991 న తమ మేనేజింగ్ కమిటీని ఎన్నుకోగా, ప్రతివాదులు 1 మరియు 2 జూన్ 21, 1991 న ప్రత్యేక నిర్వహణ కమిటీని ఎన్నుకున్నారు. ఈ రెండు కమిటీలు గుర్తింపు కోసం విద్యాశాఖ డిప్యూటీ డైరెక్టర్, డిస్ట్రిక్ట్ ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్ను సంప్రదిస్తున్నాయని, ఈ అధికారులు వేర్వేరు సమయాల్లో వేర్వేరు ఉత్తర్వులు జారీ చేశారని తెలిపారు.

1994 మార్చి 19న జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల ద్వారా డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ సొసైటీస్, అప్పీల్ లో ప్రతివాది నెం. 6 ఉన్న RMJ సొసైటీ రిజిస్ట్రేషన్ ను రద్దు చేసింది. దీంతో విద్యాశాఖ డిప్యూటీ డైరెక్టర్ 1994 మార్చి 23న జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల్లో జిల్లా పాఠశాలల ఇన్ స్పెక్టర్ కు తక్షణమే చర్యలు తీసుకోవాలని, అప్పీలుదారులు సమర్పించిన పరిపాలనా పథకానికి గుర్తింపు ఇవ్వాలని ఆదేశించారు. దీంతో అప్పీలుదారు నెం.2 కమల్ కుమార్ జైన్ ను కళాశాల మేనేజర్ గా గుర్తించి బ్యాంకు ఖాతాల నిర్వహణ, నిర్వహణకు అనుమతించారు. అయితే అప్పీలుదారుల విజయం స్వల్పకాలమే. విద్యాశాఖ డిప్యూటీ డైరెక్టర్, డిస్ట్రిక్ట్ ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్ తమ ఉత్తర్వులను ఉపసంహరించుకుని అప్పీలుదారు కళాశాల నిర్వహణ, బ్యాంకు ఖాతాల నిర్వహణ నుంచి

నిలిపివేశారు. విద్యాశాఖ డిప్యూటీ డైరెక్టర్, డిస్ట్రిక్ట్ ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్ ఆదేశాలను అప్పీలుదారులు సివిల్ దావా నంబర్ 230/94 ద్వారా ఆగ్రా సివిల్ జడ్జి కోర్టులో సవాలు చేశారు. ఈ వ్యాజ్యాన్ని ఆగ్రాలోని మూడవ అడిషనల్ సివిల్ జడ్జికి బదిలీ చేశారు, ఆయన ఏప్రిల్ 4, 1994 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా అప్పీలుదారు కోరిన విధంగా మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. ఈ వ్యాజ్యంలో ప్రతివాదిగ నెం.2 ఉన్న మోతీలాల్ జైన్ 1994 ఏప్రిల్ 5 న అదనపు సివిల్ జడ్జి ముందు పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. ఈ పిటిషన్ ను న్యాయమూర్తి తోసిపుచ్చారు.

అప్పీలుదారుకు మధ్యంతర ఉపశమనం కల్పించిన అడిషనల్ సివిల్ జడ్జి ఉత్తర్వులను, ఇంప్లేడ్ పిటిషన్ ను తిరస్కరిస్తూ, పిటిషన్ ను రద్దు చేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను ప్రతివాదులు 1, 2 భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద రిట్ పిటిషన్ ద్వారా హైకోర్టులో సవాలు చేశారు. రిట్ పిటిషన్ ను హైకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా అనుమతించింది:

“అందువల్ల ఈ పిటిషన్ ను పాక్షికంగా అనుమతించాలని కోరారు. ప్రధానంగా అప్పీలుదారుకు ఆర్డర్ 7, రూల్స్ 10, 11 C.P.C. కింద ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం ఉందనే కారణంతో 94 సుప్రాలోని ఒరిజినల్ సూట్ నంబర్ 230 లో దావా మరియు ప్రొసీడింగ్స్ ను రద్దు చేయాలనే అభ్యర్థనను తిరస్కరించారు.

4.4.94 (పిటిషన్ కు అనుబంధం 20) నాటి ఉత్తర్వులను రద్దు చేయాలనే అభ్యర్థనను అనుమతించారు మరియు ఇంప్లేడ్ దరఖాస్తును తిరస్కరిస్తూ 5.4.94 (పిటిషన్ కు అనుబంధం 23) నాటి ఉత్తర్వు కూడా అలాగే ఉంది. ఈ రెండు ఉత్తర్వులను పూర్తిగా రద్దు చేసింది. శ్రీ మోతీలాల్ జైన్ ప్రతివాదిగా ఇంప్లేడ్ దరఖాస్తుకు అనుమతి ఉంది. శ్రీ శ్వేతాంబర్ స్థానక్వాసి జైన్ సమితి వర్సెస్ రీజనల్ డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ మరియు ఇతరులు 94 యొక్క ఒరిజినల్ దావా నెంబరు 230 లో ఆగ్రాలోని ఇల్ల అదనపు సివిల్ జడ్జి ముందు విచారణ తక్షణమే ఆగ్రా జిల్లా జడ్జి కోర్టుకు బదిలీ చేయబడింది, అతను దానిని శ్రీ చంద్ర భాన్ కాకుండా ఇతర సమర్థ అధికార పరిధి గల మరే ఇతర న్యాయస్థానానికి బదిలీ చేస్తాడు. ఇల్ల అడిషనల్ సివిల్ జడ్జి; ఆగ్రా.

శ్రీ మోతీలాల్ జైన్ ను ప్రతివాదిగా చేర్చిన తరువాత, మధ్యంతర ఉత్తర్వుల దరఖాస్తులపై అభ్యంతరాలను దాఖలు చేయడానికి మరియు పిటిషనర్ కు వ్యతిరేకంగా

లిఖితపూర్వక ప్రకటనకు వ్యతిరేకంగా అభ్యంతరాలు దాఖలు చేయడానికి అతనికి అవకాశం ఇవ్వబడుతుందని స్పష్టం చేయబడింది. కేసును బదిలీ చేసిన సివిల్ జడ్జి ఇరుపక్షాల వాదనలు విన్న తర్వాత మధ్యంతర ఉత్తర్వుల దరఖాస్తును మళ్లీ కొత్తగా పరిశీలిస్తారు.

నిషేధాజ్ఞల దరఖాస్తు తుది పరిష్కారం అయ్యే వరకు, శ్రీ మోతీ లాల్ జైన్ ఆగ్రాలోని శ్రీ రతన్ ముని జైన్ ఇంటర్ కాలేజ్ లోహా మండి యొక్క నిర్వహణ కమిటీ మేనేజర్ గా కొనసాగుతారు మరియు అతని పనితీరుకు అంతరాయం కలిగించడానికి ఎవరినీ అనుమతించరు. ఆర్డర్ 39, రూల్స్ 1, 2 CPC కింద జారీ చేసిన ఏదైనా ఉత్తర్వు తరువాత, బాధిత పక్షం సివిల్ ప్రొసెడ్యూర్ కోడ్ ప్రకారం అప్పీల్ / రివిజన్ దాఖలు చేయడానికి చట్టబద్ధమైన పరిష్కారాన్ని కలిగి ఉంటుంది.”

సాసైటీ మరియు కళాశాల మేనేజర్ కమల్ కుమార్ జామ్ చేసిన ఈ అప్పీల్ హైకోర్టు పైన ఉదహరించిన తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా ఉంది.

హైకోర్టు తన తీర్పులో రిట్ పిటిషనర్లు సదరు కోర్టు ముందు చేసిన అభ్యర్థనలను ఈ క్రింది విధంగా గమనించింది:

"ఈ రిట్ పిటిషన్ లో 94 , శ్రీ శ్వేతాంబర్ స్థానక్వాసి జైన్ సమితి మరియు ఇతరులు వర్సెస్ ప్రాంతీయ డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ ఆగ్రా ప్రాంతీయ ఒరిజినల్ సూట్ నం. 230లో ఉన్న దావా మరియు అన్ని ప్రొసీడింగ్లను రద్దు చేసే విధంగా సర్టియోరరీ ఉత్తర్వు లేదా డైరెక్షన్ కోసం అభ్యర్థించారు. ఆగ్రా అడిషనల్ సివిల్ జడ్జి నం.1 (రిట్ పిటిషన్ కు అనుబంధాలు 20, 23) జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను రద్దు చేయాలని కోరుతూ రిట్, ఉత్తర్వులు లేదా ఆదేశాలు జారీ చేయాలని అభ్యర్థించారు. పైన పేర్కొన్న 94 లోని ఒరిజినల్ సూట్ నెం.230లో ప్రతివాది నెం.1 అంటే ఆగ్రా అదనపు సివిల్ జడ్జి తదుపరి చర్యలు తీసుకోకుండా నిరోధించాలని అదనపు అభ్యర్థన ఉంది. "

అడిషనల్ సివిల్ జడ్జి ఇచ్చిన ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా జిల్లా జడ్జి ముందు అప్పీలుకు పరిష్కారం ప్రతివాదులకు అందుబాటులో ఉండటం వివాదాస్పదం కాదు, దీని ద్వారా ప్రతివాదులకు మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. ఇంప్లీడ్ కోసం ప్రతివాది నెం.2

దరఖాస్తులను తిరస్కరిస్తూ 1994 ఏప్రిల్ 5న జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను కూడా సవరణ ద్వారా సవాలు చేయవచ్చు. హైకోర్టు కూడా ఈ అంశాన్ని ఈ క్రింది మాటల్లో గమనించింది:

"వాస్తవానికి, అతను జిల్లా న్యాయమూర్తి అధికార పరిధిని పొందగలడు, అతను అప్పీలు మరియు పునర్విమర్శలను విచారించే అధికారం కలిగి ఉంటాడు. కానీ ఏదో ఒకవిధంగా లేదా మరొకటి ఈ కోర్టును ఆశ్రయించమని అతనికి సలహా ఇవ్వబడింది."

హైకోర్టు పేటెంట్ తప్పిదానికి గురికావడమే కాకుండా రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం తన అధికార పరిధిని కూడా అధిగమించిందని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం హైకోర్టు అధికార పరిధి ప్రత్యేకాధికారాల జారీకే పరిమితం కానప్పటికీ, ఈ అసాధారణ అధికార పరిధిని సాధారణ చట్టం కింద సివిల్ కోర్టుగా మార్చడానికి హైకోర్టు అనుమతించదనే అభిప్రాయం వ్యక్తమవుతోంది. రెండు పక్షాల మధ్య దావా పెండింగ్ లో ఉన్నప్పుడు ట్రయల్ కోర్టు జారీ చేసిన మధ్యంతర మరియు ఇతర ఉత్తర్వులను - అప్పీలు లేదా సవరణ యొక్క పరిష్కారం అందుబాటులో ఉంది - భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద రిట్ పిటిషన్ ద్వారా సవాలు చేయలేము. ఒక దావాను విచారించే అధికారం సివిల్ కోర్టుకు ఉన్నట్లయితే, హైకోర్టు తనను తాను అప్పీలేట్ లేదా రివిజనల్ కోర్టుగా మార్చజాలదు మరియు సివిల్ కోర్టు యొక్క మధ్యంతర / ఇతర ఉత్తర్వులలో జోక్యం చేసుకోజాలదు. మరే ఇతర ఘోరంలో చేయలేని పక్షాల మధ్య న్యాయం చేయడానికి రిట్ అధికార పరిధి ఉద్దేశించబడింది.

అందువల్ల ఖర్చులతో అప్పీలుకు అనుమతిస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును పక్కన పెట్టబడినది. హైకోర్టులో ప్రతివాదులు 1 మరియు 2 దాఖలు చేసిన రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేయాలి. ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా చెల్లించాల్సిన ఖర్చులను రూ.20,000/- గా పరిగణిస్తాము.

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.